

Asia C-40/20**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyyntöön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

23.4.2020

Ennakkoratkaisupyyntöön esittänyt tuomioistuin:

Consiglio di Stato (Italia)

Ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen tekemispäivä:

30.1.2020

Valittajat:

AQ

BO

CP

Vastapuolet:

● Presidenza del Consiglio dei Ministri

Ministero dell'Istruzione, dell'Università e della Ricerca - MIUR

Università degli studi di Perugia

Pääasian kohde

Consiglio di Statolle (ylin hallintotuomioistuin, Italia) tehdyt valitukset Tribunale Amministrativo Regionale per l'Umbria (Umbrian alueellinen hallintotuomioistuin, Italia; jäljempänä TAR Umbria) tuomiosta, jossa tämä on hylännyt kanteet, jotka valittajat olivat nostaneet muistioista, joissa Università di Perugia (Perugian yliopisto, Italia) oli hylännyt heidän vaatimuksensa sellaisten palvelukseenottomenettelyjen aloittamisesta, joilla kyseinen yliopisto ottaa työntekijöitä toistaiseksi voimassa olevaan palvelussuhteeseen, ja Ministro per la semplificazione e la pubblica amministrazione (yksinkertaistamisesta ja julkishallinnosta vastaava ministeri) tätä seikkaa koskevasta soveltamisohjeesta 3/2017, ja joissa valittajat olivat vaatineet toteamaan, että heillä on oikeus siihen,

että heidät otetaan toistaiseksi voimassa olevaan palvelussuhteeseen tutkijoina, ja siihen, että heidät arvioidaan lain nro 240/2010 24 §:n 5 momentin mukaisessa arviointimenettelyssä apulaisprofessoreiden virkoihin ottamista varten.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

30.12.2010 annetun lain nro 240 24 §:n 5 ja 6 momentin yhteensopivuus direktiiviin 1999/70/EY sisältyvän määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 4 lausekkeen kanssa, kun tämä luetaan yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet.

Ennakkoratkaisukysymys

Kun Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettuun neuvoston direktiiviin 1999/70/EY sisältyvän puitesopimuksen 4 lauseke, jonka otsikko on ”Syrjimättömyyden periaate”, luetaan yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklan kanssa ja kun huomioon otetaan myös vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteet, onko kyseinen lauseke esteenä lain nro 240/2010 24 §:n 5 ja 6 momentin kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, jossa tunnustetaan 24 §:n 3 momentin b kohdassa tarkoitetuille määräaikaisille tutkijoille, jotka ovat läpäisseet kyseisen lain 16 §:ssä tarkoitetun valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin, ja toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa oleville tutkijoille, jotka samaten ovat läpäisseet edellä mainitun kelpoisuusarvioinnin, oikeus ja mahdollisuus (joka toteutetaan myöntämällä tarvittavat määrärahat) – ensin mainittujen osalta sopimuksen päättyessä ja jälkimmäisten osalta 31.12.2021 saakka – siihen, että heidät arvioidaan tähän tarkoitettuun arviointimenettelyssä apulaisprofessoreiden virkoihin kutsumista varten, kun taas mitään vastaavaa oikeutta tai mahdollisuutta ei tunnusteta 24 §:n 3 momentin a kohdassa tarkoitetuille valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin läpäisseille määräaikaisille tutkijoille, vaikka kyse on työntekijöistä, jotka on otettu hoitamaan täysin erotuksetta samoja työtehtäviä?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Kuten samassa kansallisessa oikeudenkäynnissä tehdyssä aikaisemmassa ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä, johon viitataan, on yksityiskohtaisesti selvitetty, asiassa viitataan seuraaviin unionin oikeussääntöihin:

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 155 artikla.

Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettu neuvoston direktiivi 1999/70/EY (jäljempänä direktiivi 1999/70); erityisesti direktiiviin sisältyvän puitesopimuksen 5 ja 4 lauseke sekä direktiivin johdanto-osan 3, 14 ja 15 perustelukappale.

Eurooppalaisesta tutkijoiden peruskirjasta ja tutkijoiden työhönoton säännöstöstä 11.3.2005 annettu komission suositus (2005/251/EY).

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Kuten samassa kansallisessa oikeudenkäynnissä tehdyssä aikaisemmassa ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevassa päätöksessä, johon viitataan, on yksityiskohtaisesti selvitetty, asiassa viitataan seuraaviin kansallisiin oikeussääntöihin:

Yliopistojen organisaatiota, akateemista henkilökuntaa ja palvelukseen ottamista koskevista säännöistä sekä hallitukselle annettavasta valtuutuksesta luoda kannustimia yliopistojärjestelmän laadun ja tehokkuuden parantamiseksi 30.12.2010 annettu laki nro 240 (legge del 30 dicembre 2010, n. 240, ”Norme in materia di organizzazione delle università, di personale accademico e reclutamento, nonché delega al Governo per incentivare la qualità e l’efficienza del sistema universitario”, jäljempänä laki nro 240/2010); erityisesti 24 §:n 1–3, 5 ja 6 momentti.

Muutoksista ja lisäyksistä 30.3.2001 annettuun asetukseen nro 165 – – 25.5.2017 annettu asetus nro 75 (decreto legislativo del 25 maggio 2017, n. 75, ”Modifiche e integrazioni al decreto legislativo 30 marzo 2001, n. 165 – –”, jäljempänä asetus nro 75/2017); erityisesti 20 §.

30.3.2001 annettu asetus (decreto legislativo) nro 165 (jäljempänä asetus nro 165/2001), joka on julkishallinnon palveluksessa tehtävää työtä koskeva konsolidoitu säännöstö; erityisesti 3 §:n 2 momentti ja 36 §, sellaisena kuin se oli voimassa 22.6.2017.

Työsopimusten systemaattisesta sääntelystä ja työvelvoitteita koskevan lainsäädännön tarkistamisesta – – 15.6.2015 annettu asetus nro 81 (decreto legislativo del 15 giugno 2015, n. 81, ”Disciplina organica dei contratti di lavoro e revisione della normativa in tema di mansioni – –”, jäljempänä asetus nro 81/2015), jolla saatetaan direktiivi 1999/70/EY osaksi kansallista oikeutta; erityisesti 19 §, sellaisena kuin sitä sovelletaan nyt tarkasteltavaan tapaukseen ja sellaisena kuin se oli ennen asetuksella (decreto legge) nro 87/2018 tehtyä muutosta, ja 29 §:n 2 momentin d kohta, sellaisena kuin se oli voimassa 12.8.2018.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Sen jälkeen kun samassa kansallisessa oikeudenkäynnissä tehty aikaisempi ennakkoratkaisupyyntöä esittämistä koskeva päätös, johon viitataan tosiseikkoja koskevan selvityksen osalta, oli julkaistu, ammatilliset järjestöt ja ammattiyhdistykset ANIEF – Associazione Professionale e Sindacale, Federazione Lavoratori della Conoscenza – CGIL (Confederazione Generale Italiana del Lavoro) ja CIPUR - Coordinamento Intersedi Professori Universitari di Ruolo ilmoittautuivat kyseisissä kolmessa asiassa väliintuloiksi tukeakseen valittajia ja vaativat saada osallistua asian käsittelyyn unionin tuomioistuimessa.
- 2 Valittajat ovat lisäksi esittäneet uuden kirjelmän, jossa he toteavat, että heidän TAR Umbrian tuomiosta tekemiinsä kolmeen valitukseen sisältyy vielä yksi yhteinen peruste.

Pääasian asianosaisten keskeiset argumentit

- 3 Valittajat katsovat edellä mainitussa lisävalitusperusteessaan, että direktiiviin 1999/70 sisältyvän puitesopimuksen 4 lauseketta on rikottu ja että tähän lausekkeeseen sisältyvää syrjimättömyyden periaatetta on loukattu, sillä he ovat läpäisseet toisen tason valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin apulaisprofessorien virkaan kutsumista varten, siten kuin lain nro 240/2010 24 §:n 5 ja 6 momentissa säädetään.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyyntöä perusteista

- 4 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa ennen kaikkea 25.10.2018 annettuun tuomioon Sciotto (C-331/17), jossa unionin tuomioistuin on todennut, että ”koska pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö ei missään tapauksessa salli määräaikaisten työsopimusten muuntamista toistaiseksi voimassa olevaksi sopimukseksi sinfoniaorkesteri- ja oopperasäätiöiden toimialalla, sillä voidaan katsoa syrjittävän alan määräaikaista työntekijöitä suhteessa muiden alojen määräaikaisiin työntekijöihin, koska viimeksi mainituista voi tulla sen jälkeen, kun heidän työsopimuksensa on määräaikaisten sopimusten tekemistä koskevien oikeussääntöjen rikkomisen vuoksi määritelty uudelleen, puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla vakituisiin työntekijöihin rinnastettavia työntekijöitä”.
- 5 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin viittaa lisäksi 20.6.2019 annettuun tuomioon Ustariz Aróstegui (C-72/18), jossa unionin tuomioistuin muistutti omasta oikeuskäytännöstään ja totesi, että ”asiallisten syiden käsite edellyttää, että todettua erilaista kohtelua voidaan perustella sillä, että on olemassa kyseessä olevalle työehdolle ominaisia täsmällisiä ja konkreettisia seikkoja siinä erityisessä asiayhteydessä, johon työehto kuuluu, ja näin on oltava objektiivisten ja avointen arviointiperusteiden perusteella, jotta voidaan varmistaa, että kyseinen erilainen kohtelu vastaa todellista tarvetta, että sillä voidaan saavuttaa asetettu tavoite ja että

se on tätä varten tarpeellinen. Tällaiset seikat voivat olla muun muassa seurausta niiden työtehtävien erityisluonteesta, joiden hoitamiseksi kyseiset määräaikaisten sopimukset on tehty, sekä näille tehtäville luontaisista ominaispiirteistä tai mahdollisesti jäsenvaltion toiminnasta, kun se pyrkii perusteltuun sosiaalipoliittiseen päämäärään”; tämän vuoksi ”puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle säännöstölle, jonka mukaan palkanlisän voivat saada ainoastaan vakinaisina virkamiehinä toistaiseksi voimassa olevaan palvelussuhteeseen otetut opettajat eivätkä muun muassa opettajat, jotka on otettu palvelukseen julkishallinnon määräaikaisten sopimussuhteisiksi toimihenkilöiksi, mikäli työskenteleminen tietyn palvelusajan verran on ainoa edellytys kyseisen lisän myöntämiseksi”.

- 6 Valittajien tapauksessa oletettu syrjintä on tapahtunut samalla työntekijöiden alalla eli yliopistotutkijoiden alalla.
- 7 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että lainsäädännössä säädetyt kolme yliopistotutkijoiden ryhmää – eli tutkijat, joiden työ sopimukset kuuluvat lain nro 240/2010 24 §:n 3 momentin a kohdassa säänneltyyn sopimustyyppiin (jäljempänä A-tyyppin tutkijat), tutkijat, joiden työ sopimukset kuuluvat lain nro 240/2010 24 §:n 3 momentin b kohdassa säänneltyyn sopimustyyppiin (jäljempänä B-tyyppin tutkijat), ja määräaikaisten tutkijat – suorittavat samanlaisia työtehtäviä (opetustehtäviä, täydentäviä tehtäviä, opiskelijapalvelutehtäviä, tutkimustehtäviä jne.).
- 8 Vaikka A-tyyppin tutkijat hoitavat samoja tehtäviä kuin muihin ryhmiin kuuluvat tutkijat ja ovat läpäisseet yhtä vaikean ja valikoivan kilpailun kuin viimeksi mainitut, he eivät kuitenkaan voi päästä toisen tason apulaisprofessorin uralle, jolle voivat lain nro 240/2010 24 §:n 5 ja 6 momentin mukaan päästä vain kahteen muuhun ryhmään kuuluvat tutkijat. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää lisäksi, että viimeksi mainitussa 6 momentissa säädettyä menettelyä sovelletaan 29.10.2019 annetun asetuksen (decreto-legge) nro 126 5 §:n 1 momentin b kohdassa säädetyin pidennyksen nojalla 31.12.2021 saakka.
- 9 Tästä seuraa, että vaikka A-tyyppin tutkija on läpäissyt valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin ja hänen sopimustaan on työskentelystä annetun positiivisen arvion johdosta jatkettu kahdella vuodella, hän menettää sopimuksensa voimassaolon päättyessä työnsä, vaikka tälle ei ole mitään järkipäätöstä ja syrjimätöntä perustetta.
- 10 Kyseistä oletettua syrjintää pahentavat lisäksi apulaisprofessoreiden palvelukseenottoa koskevat erityissuunnitelmat, joilla on tarkoitus edistää vain toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa olevien valtakunnallisen tieteellisen kelpoisuusarvioinnin läpäisseiden tutkijoiden uraa ja jotka on otettu käyttöön ministeriön asetuksella nro 364/2019.

- 11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on edellä todetun johdosta päättänyt esittää unionin tuomioimelle edellä mainitun lisäennakkoratkaisukysymyksen, joka esitetään saman tuomioistuimen samassa kansallisessa oikeudenkäynnissä esittämässä aikaisemmassa ennakkoratkaisupyynnössä esitettyjen ennakkoratkaisukysymysten lisäksi.

TYÖASIAKIRJA